

Gelderland-Zuid

Gemeente Nijmegen
T.a.v. Dhr. M. Muntjewerff
m.muntjewerff@nijmegen.nl

ons kenmerk: OS138967
uw kenmerk: -

datum: 9 september 2021
onderwerp: Reactie concept bestemmingsplan
Nijmegen Dukenburg 2021

afdeling: AGZ/Gezondheid & Milieu
contactpersoon: Aniek Besselink/Patrick
Klaassen
telefoonnummer: (088) 144 7144
e-mail: abesselink@ggdgelderlandzuid.nl

Geachte heer Muntjewerff, beste Marc,

Op 20 juli jl. ontvingen wij in het kader van het vooroverleg het 'concept bestemmingsplan Nijmegen Dukenburg 2021' voorgelegd. In deze brief vindt u onze reactie.

Allereerst maken we graag de complimenten over het plan. Het getuigt van betrokkenheid bij de inwoners en duidelijke visie voor een goede inrichting van de wijk.

Het bestemmingsplan biedt veel mogelijkheden om de gezondheid van de inwoners te bevorderen. Vooral via het stimuleren van beweging en de aandacht voor een groene omgeving. De volksgezondheid wordt echter ook bepaald door de bescherming tegen negatieve omgevingsfactoren, zoals luchtverontreiniging, geluidsblootstelling en een slecht binnenmilieu. Vanuit het perspectief van gezondheidsbescherming willen we bij deze enkele aanbevelingen doen, omdat we denken dat daarmee beter voldaan kan worden aan de doelstelling, namelijk het creëren van een gezonde wijk.

Met vriendelijke groet,

Aniek Besselink
Milieugezondheidkundige

Centraal postadres

Postbus 1120
6501 BC Nijmegen
www.ggdgelderlandzuid.nl
info@ggdgelderlandzuid.nl

Hoofdvestigingen

GGD Gelderland-Zuid

Regio Nijmegen (Nijmegen)
Rivierenland (Tiel)

Bezoekadres

Regio Nijmegen
Groenewoudseweg 275
6524 TV Nijmegen

T: (024) 329 72 97
F: (024) 322 69 80

BIC /SWIFT: RABONL2U

IBAN: NL56.RABO.030.73.24.826

BTW: NL8003.34.930.B01

KvK: 09212724

Algemeen

- De gemeente heeft gezondheidsambities vanuit het gezondheidsbeleid (Gezondheidsagenda 2021-2024), en verschillende lopende programma's zoals het Preventieakkoord en 'Groen, gezond en in beweging'. We zien helaas nog te weinig overeenkomsten tussen deze beleidsstukken en het concept bestemmingsplan Nijmegen Dukenburg.
- We missen ook een koppeling met de ambities en voorgestelde maatregelen uit verschillende milieuprogramma's van de gemeente, vooral die voor het verbeteren van luchtkwaliteit ('Op weg naar een gezonde luchtkwaliteit, Uitvoeringsprogramma 2020-2030'). Maar ook t.a.v. mobiliteit, bodemkwaliteit (lood) en geluid.
- De GGD adviseert om de prioriteit te leggen bij het bevorderen en beschermen van de gezondheid van gevoelige groepen (kinderen, ouderen, wijken met een lage Sociaal Economische Status (SES)). Omdat de ziektelast bij deze personen over het algemeen hoger is dan onder andere groepen, is bij hen de meeste gezondheidswinst te behalen. Bied daarom deze doelgroepen een minimale gezonde uitgangssituatie.

Thematisch

Gezondheidsbevordering en bescherming

- We zijn enthousiast over de voorgestelde uitgangspunten en ambities ten aanzien van het bevorderen van de gezondheid van de inwoners van Dukenburg. De thema's groen, beweegstimulering, stimuleren ontmoeting/tegengaan van eenzaamheid en het verbeteren van de sociale veiligheid zijn in het bestemmingsplan goed uitgewerkt en vooruitstrevend.
- Het beschermen van de gezondheid tegen negatieve milieufactoren is een belangrijke randvoorwaarde voor een gezonde bevolking. De ziektelast ten gevolge van een ongezond milieu is groot en met goede maatregelen is nog veel gezondheidswinst te behalen. Het is nodig hier structureel aandacht aan te blijven geven. De gemeente heeft hierin een rol en verantwoordelijkheid, in het kader van de Omgevingswet en 'een goede ruimtelijke ordening'. Wij adviseren om de gezondheidsbescherming beter en ambitieuzer uit te werken in het bestemmingsplan. Met name de voorgestelde aanpak op de thema's lucht en geluid leidt niet tot een goede bescherming van de gezondheid van inwoners (onderstaand worden deze thema's verder toegelicht).
- We hebben in de Nederlandse milieuwetgeving normen die tot stand zijn gekomen op basis van bescherming van de gezondheid en economische haalbaarheid. Maar het overgrote deel van de ziektelast wordt veroorzaakt door blootstellingen aan omgevingsfactoren onder de normen. De GGD adviseert om de ambitie en omgevingswaarden (planregels) van gezondheid heel scherp te stellen, beargumenteerd vanuit de verantwoordelijkheid van de gemeente om de gezondheid van de inwoners te beschermen.

Lucht en geluid

- Met name luchtverontreiniging en geluidsbelasting dragen bij aan de hoge ziektelast en vroegtijdige sterfte van Nederlanders (VTV 2018). De luchtkwaliteit in Nederland en Nijmegen wordt steeds beter, maar veroorzaakt nog steeds ziekte en vroegtijdig overlijden. Geluid is een milieufactor met een zeer grote ziektelast, waarvan wordt verwacht dat deze de komende jaren toe zal nemen

- De meest effectieve maatregel voor het reduceren van blootstelling aan luchtverontreiniging en geluid is om bij nieuwe ontwikkelingen voldoende afstand te realiseren tussen auto- en vaarwegen en gevoelige bestemmingen. De GGD beschouwt woningen ook als gevoelige bestemming omdat mensen (vaak juist gevoelige groepen) de meeste tijd thuis doorbrengen.
Deze maatregel is conform de Omgevingsvisie van Nijmegen ('Bij ontwikkelingen houden we voldoende afstand tussen schadelijke bronnen en gevoelige bestemmingen zoals woningen, scholen en kinderopvang conform de landelijke GGD-richtlijn.') en het uitvoeringsprogramma luchtkwaliteit 2020-2030 ('Zo is het belangrijk dat er voldoende afstand blijft tussen drukke wegen en woningen, scholen, kinderopvanglocaties, bejaardenhuizen, verpleeghuizen en ziekenhuizen.').
- De gemeente Nijmegen kiest uitdrukkelijk voor stedelijke verdichting met hoogbouw. Dus inbreiding in plaats van uitbreiding. Hiermee komt er druk op de ruimte binnen de stadsgrenzen. Dit zal invloed hebben op het blootstellingsniveau aan luchtverontreiniging en geluid door wegverkeer. Door de toename van het aantal inwoners zal het autobezit en gebruik ook toenemen. De luchtverontreiniging en geluidsniveau zullen evenredig toenemen. Er zullen dus meer mensen hoger belast worden, een dubbel nadelig effect.
Des te belangrijker is het om de afstand tussen bronnen van luchtverontreiniging en geluid (drukke verkeers- en vaarwegen) en gevoelige bestemmingen, waaronder woningen, zo groot mogelijk te maken.

Geluid

- In hoofdstuk 5 van het concept bestemmingsplan wordt voorgesteld om voor de locaties Lankforst, Streekweg 21 en de Oude Dukenburgseweg hogere geluidsbelasting toe te staan dan de voorkeursgrenswaarde (hogere waardenbesluit). De gemeente accepteert daarmee hogere blootstelling en meer gezondheidsproblemen. De GGD maakt hier ernstig bezwaar tegen en pleit voor andere oplossingen.
- We zijn blij met de gestelde eis dat alle woningen met een geluidsbelasting boven de 48 dB een geluidluwe zijde moeten hebben en dat de tuin en of het balkon aan deze geluidluwe zijde ligt. De woonkwaliteit van een hoogbelaste woning wordt daarmee verhoogd.
- Om te kunnen voldoen aan de energieprestaties zullen nieuwe energiebronnen worden geïntroduceerd. Het neveneffect van bronnen zoals windturbines en warmtepompen, is geluidsoverlast en hinder voor omwonenden, met nadelig effect op de gezondheid. Vergroot daarom zo veel mogelijk de afstand tussen gevoelige bestemmingen en de geluidsbron.

(Duurzaam) bouwen

- Net zo goed als het buitenmilieu maakt ook het binnenmilieu deel uit van de leefomgeving. Mensen brengen gemiddeld 85% van hun tijd binnen door dus met het creëren van een goed binnenmilieu (luchtkwaliteit, temperatuur- en vochtbeheersing) is veel gezondheidswinst te behalen.
- Nijmegen hanteert de GPR-methodiek voor het realiseren van duurzame gebouwen. Deze methodiek is ook zeer geschikt voor het thema gezondheid, dus voor het realiseren van een gezond gebouw.
- Nijmegen heeft het voornemen om in de sociale sector energiezuinige woningen te realiseren. Klimaatneutraal bouwen door woningen goed te isoleren heeft vaak tot gevolg dat het binnenmilieu van de gebouwen verslechtert. Er kan namelijk geen natuurlijke ventilatie meer plaatsvinden. Speciaal in de sociale sector wonen mensen met een hogere ziektelast. Het is juist bij deze groep belangrijk om een gezond binnenmilieu aan te bieden. De GGD adviseert om dit te verankeren in gemeentelijke bepalingen, en goede afspraken te maken met derden zoals architect, ontwikkelaar en woningcorporaties.

Overig

- De inrichting van de buitenruimte en bepalen van voorzieningenniveau moeten aansluiten bij de behoeften en wensen van de doelgroep. De GGD beschikt over een netwerk, cijfers, ervaring en kennis om daarbij te ondersteunen.
- De gemeente ambieert om voor kinderen een rookvrije omgeving te creëren. De GGD stelt voor om dit in de wijk Dukenburg te verwezenlijken en bovendien uit te breiden met het voorkomen van aanbod van ongezonde voeding. Bijvoorbeeld door (mobiele) fastfood-aanbieders uit te zonderen van vestiging in de omgeving van scholen.

Tekstueel

- Pagina 31; 'Een gezonde wijk is een wijk met gezonde inwoners. Dit betekent concreet een leefomgeving die uitnodigt tot een gezonde leefstijl. Belangrijk hierbij is o.a. de aanwezigheid van goede, laagdrempelige speel- en sportvoorzieningen.'
De term Gezonde leefomgeving wordt hier beslist gemist. Een goede milieukwaliteit is een voorwaarde voor gezonde inwoners.
- Pagina 32 en 64 : 'Groen draagt bij aan onze gezondheid en ons welzijn, het zorgt voor vermindering van hittestress en voor een betere luchtkwaliteit.'
De bijdrage van groen op het verbeteren van de luchtkwaliteit is niet substantieel. Voor relevante vermindering van (blootstelling aan) luchtverontreiniging adviseert de GGD om bronmaatregelen te nemen, en de afstand tussen verkeer en mensen te vergroten (zie themabespreking).
- Pagina 38; natuurinclusief bouwen zou de geluidsisolatie, luchtzuivering, waterbergingscapaciteit en warmteregulering in het stedelijk gebied verhogen. Deze uitspraak roept bij ons vragen op en maakt nieuwsgierig. De GGD stelt voor om deze passage te voorzien van uitleg en achtergrond.